

V Štrasburgu 5. 7. 2016
COM(2016) 451 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Oznámenie o ďalších opatreniach na zvýšenie transparentnosti a posilnenie boja proti
daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam**

Úvod

Európska komisia presadzuje ambiciózny program spravodlivejšieho, transparentnejšieho a účinnejšieho zdanenia v EÚ, ktorý je v súlade s jej širším cieľom udržateľného rastu a investícií podporujúcich vytváranie pracovných miest na prehĺbenom jednotnom trhu. Podniky by mali platiť dane v krajine, v ktorej vytvárajú zisk. Ústredným prvkom tohto programu je boj proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam.

Daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam každý rok oberajú verejné rozpočty o miliardy eur z príjmov, škodia hospodárskej súťaži medzi podnikmi a narúšajú spravodlivé a rovnaké podmienky pre všetkých daňovníkov. Oslabujú koncepciu daňových systémov podporujúcich rast a bránia úspešnej únii kapitálových trhov. Ak malé a stredné podniky (MSP), ktoré sú hlavným zdrojom zamestnanosti v Európe, zaplatia v konečnom dôsledku pomerne vyššie dane ako veľké spoločnosti, ktoré si môžu dovoliť používať agresívne daňové plánovanie, môže hroziť potlačenie inovácie a konkurencieschopnosti. Vyhýbanie sa daňovým povinnostiam môže takisto zvýšiť daňové zaťaženie práce, pretože vláda kompenzuje straty príjmov prostredníctvom zvyšovania daní v inej oblasti, na úkor zamestnanosti a správne fungujúceho trhu práce. Spravodlivé zdaňovanie má zásadný význam aj pre spoločenskú zmluvu medzi občanmi a ich vládami. Verejnosť dôrazne vyzýva na prijatie opatrení proti agresívnym daňovým praktikám znižujúcim príjmy, ktoré by vláda mohla využiť na iné účely.

Vzhľadom na cezhraničný charakter daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam je snaha o vyriešenie týchto problémov na výlučne vnútroštátnej úrovni zvyčajne neúčinná. Nekoordinované vnútroštátne opatrenia na boj proti zneužívaniu daňového systému môžu celú situáciu ešte zhoršiť, napríklad fragmentáciou jednotného trhu a vytvorením nového zaťaženia pre daňových poplatníkov a nových medzier v zákone, ktoré by mohli využiť tí, ktorí používajú agresívne daňové plánovanie. Koordinovaný prístup v boji proti zneužívaniu daňového systému, a to na úrovni EÚ, ako aj na medzinárodnej úrovni, je teda nevyhnutný.

Na tento účel Komisia predložila niekoľko návrhov na silnejší a koordinovanejší postoj EÚ proti zneužívaniu daňového systému. Návrhy sú v súlade s medzinárodným programom a tam, kde je to potrebné na zaistenie jednotného trhu, sú ešte ambicióznejšie. Tieto iniciatívy už viedli k niekoľkým významným úspechom, ktoré by mali výrazne zlepšiť daňové prostredie pre občanov a podniky v Európe. Komisia takisto začala vyšetrovanie podľa pravidiel štátnej pomoci, aby zistila, či niektoré členské štáty priznali daňové zvýhodnenia vybraným nadnárodným spoločnostiam¹.

Napriek týmto dôležitým úspechom bude boj proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a daňovým únikom vyžadovať ešte veľa úsilia. Rovnako je potrebné obmedziť príležitosti na rozsiahle ukrývanie finančných prostriedkov, o ktorých nedávno informovali médiá a ktoré sú známe ako „Panama Papers“.

Toto oznámenie poskytuje prehľad o dosiahnutom pokroku a prioritných oblastiach v nasledujúcich mesiacoch, na úrovni EÚ aj na medzinárodnej úrovni, s cieľom posilniť

¹ Pozri oznámenie o pojme pomoc, body 169 až 174:

boj proti daňovým únikom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a nezákonným finančným činnostiam.

POKROK DOSIAHNUTÝ V RÁMCI PROGRAMU EÚ NA ZVÝŠENIE TRANSPARENTNOSTI A POSILNENIE BOJA PROTI DAŇOVÝM ÚNIKOM A VYHÝBANIU SA DAŇOVÝM POVINNOSTIAM

Zvýšená daňová transparentnosť

Prvým krokom k spravodlivejšiemu a účinnejšiemu zdaňovaniu bolo pridanie transparentnosti do daňového systému v Európe. Po dvoch ambiciózných návrhoch Komisie týkajúcich sa transparentnosti sa členské štáty nedávno dohodli na zvýšení otvorenosti a spolupráce medzi svojimi daňovými orgánmi a na zintenzívnení kontroly cezhraničných daňových praktík spoločností. Od roku 2017 si budú všetky členské štáty automaticky navzájom vymieňať informácie o cezhraničných záväzných daňových stanoviskách, a to systematickým spôsobom. Okrem toho sa v marci 2016 členské štáty dohodli, že ich daňové orgány si budú automaticky vymieňať správy podľa jednotlivých krajín o činnostiach nadnárodných spoločností na daňové účely. Tieto nové legislatívne požiadavky podstatne zlepšia schopnosť členských štátov chrániť svoje základy dane a rozhodne zasahovať proti systémom na vyhýbanie sa daňovým povinnostiam.

Európska únia zvyšuje transparentnosť aj voči verejnosti. V nadväznosti na finančnú krízu sa zaviedli prísne požiadavky na transparentnosť pre banky. Podľa smernice o kapitálových požiadavkách² musia finančné inštitúcie zverejňovať kľúčové informácie o svojich činnostiach, daniach, ziskoch a verejných dotáciách podľa jednotlivých krajín v rámci EÚ i mimo nej. Veľké ťažobné a drevospracujúce odvetvia sú takisto povinné podávať správy podľa jednotlivých krajín podľa smernice o účtovníctve.

V apríli 2016 Komisia navrhla, aby všetky nadnárodné spoločnosti s obratom vyšším ako 750 miliónov EUR a zastúpením v EÚ zverejňovali súbor určitých daňových údajov online. Tieto spoločnosti budú musieť zverejňovať informácie podľa jednotlivých krajín pre každú krajinu, ktorá je členom EÚ, aj pre všetky daňové jurisdikcie, ktoré nedodržiavajú štandardy dobrej správy v daňových záležitostiach. Súhrnné údaje sa budú musieť takisto uviesť v prípade operácií uskutočnených v ostatných častiach sveta. Tieto pravidlá zvýšia zodpovednosť veľkých nadnárodných spoločností v daňových záležitostiach, umožnia občanom lepšie kontrolovať ich správanie v súvislosti s daňami, podnetia ich platiť dane tam, kde vytvárajú zisk, a súčasne zachovajú konkurencieschopnosť a zabránia zaťaženiu menších spoločností. Európsky parlament a Rada sa vyzývajú, aby urýchlene preskúmali tento návrh.

Opatrenia EÚ vyžadujú transparentnosť aj v prípade účtov fyzických osôb. Od januára 2016 nadobudli účinnosť nové predpisy, ktoré zabraňujú ukryvaniu finančných prostriedkov v daňových rajoch. Podľa smernice o administratívnej spolupráci sú členské štáty povinné automaticky si vymieňať veľké množstvo informácií o príjmoch a majetku držaných fyzickými osobami a subjektmi v zahraničí. Okrem toho boli podpísané aj nové dohody o daňovej transparentnosti so Švajčiarskom, Lichtenštajnskom, Andorrou a San Marínom a podobná dohoda bude v nadchádzajúcich týždňoch podpísaná s Monakom. Táto nová transparentnosť zlepší schopnosť členských štátov odhaľovať a trestať tých, ktorí sa dopúšťajú daňových únikov, a zároveň bude mať odradzujúci účinok proti

² Smernica 2013/36/EÚ.

zatajovaniu príjmov a majetku v daňových rajoch na účely zdanenia. Podľa štvrtej smernice o praní špinavých peňazí majú členské štáty povinnosť vytvoriť centrálny registre s informáciami o skutočnom vlastníctve, aby sa zabezpečila väčšia transparentnosť kapitálových tokov a účinnejší boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Komisia vyzvala členské štáty, aby tieto predpisy začali uplatňovať do konca roka.

Spravodlivejšie zdaňovanie

Snahu Komisie o väčšiu daňovú transparentnosť dopĺňa rovnako rozhodné úsilie o zabezpečenie toho, aby členské štáty mali zavedené primerané nástroje na ochranu základov dane proti zneužívaniu a na výber oprávnených príjmov.

V akčnom pláne Komisie pre spravodlivé a účinné zdaňovanie³ z júna 2015 sa stanovuje súbor opatrení na modernizáciu zdaňovania príjmov právnických osôb v EÚ. Týmto akčným plánom sa položili základy pre komplexný prístup EÚ k dôraznému boju proti agresívnemu daňovému plánovaniu a režimom, ktoré ho podporujú, pričom sa zároveň minimalizuje riziko neoprávneného dvojitého zdanenia. Práca na mnohých opatreniach už značne pokročila, napríklad na príprave návrhu na obnovenie spoločného konsolidovaného základu dane z príjmov právnických osôb (CCCTB), ktorý chce Komisia predložiť do konca tohto roka. Jeho účelom je zlepšenie prostredia pre podniky na jednotnom trhu a odstránenie nesúladu medzi vnútroštátnymi systémami, ktoré v súčasnosti zneužívajú tí, ktorí využívajú agresívne daňové plánovanie.

Balík opatrení proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam z januára 2016 zahŕňal právne záväzné opatrenia na boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu a vonkajšiu stratégiu na podporu dobrej správy v daňových záležitostiach na medzinárodnej úrovni. Vo všetkých prvkoch tohto balíka sa dosiahol významný pokrok. Smernicu o vyhýbaní sa daňovým povinnostiam Rada schválila v júni 2016. Táto smernica pomôže zabrániť niektorým najčastejším druhom presunu ziskov, a to okrem iného prostredníctvom koordinovaných pravidiel na riešenie hybridných nesúrodých opatrení, zdanenia kontrolovaných zahraničných spoločností a obmedzenia odpočítateľnosti úrokov. Vonkajšiu stratégiu schválila Rada v máji 2016 a v súčasnosti sa pracuje na všetkých príslušných opatreniach vrátane procesu zostavenia spoločného zoznamu EÚ obsahujúceho nespokojujúce jurisdikcie. Významný pokrok sa dosiahol aj v ďalších oblastiach zdaňovania príjmov právnických osôb, ako je napríklad preskúmanie pravidiel transferového oceňovania a preferenčných režimov členských štátov, v súlade s novými medzinárodnými normami. Komisia okrem toho aktívne sleduje prípady, kde stimuly ponúkané vybraným podnikom môžu byť porušením pravidiel EÚ v oblasti štátnej pomoci.

Komisia sa zasadzuje aj za zlepšenie dobrej správy v daňových záležitostiach na medzinárodnej úrovni. Stály pokrok sa dosahuje pri zlepšovaní rámca pre dobrú správu v daňových záležitostiach v celosvetovom meradle a pri posilňovaní daňových systémov proti zneužívaniu. Najmä opatrenia OECD týkajúce sa narúšania základu dane a presunu ziskov (BEPS) zabezpečia uzavretie hlavných kanálov umožňujúcich agresívne daňové plánovanie, ak sa zavedú v celom rozsahu a v širokej miere.

³ COM(2015) 302.

RIEŠENIE ZOSTÁVAJÚCICH PROBLÉMOV

Aj napriek týmto významným pokrokom je Komisia presvedčená, že v boji proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam je potrebné vynaložiť ešte mnoho úsilia. Média nedávno zverejnili, že na zatajovanie príjmov a majetku v zahraničí sa stále využívajú tajné podniky a finančné štruktúry, často s pomocou sofistikovaného poradenstva. Hoci niektoré štruktúry môžu mať legitímny účel, niektoré z týchto činností môžu podporovať korupciu, pranie špinavých peňazí a daňové úniky.

Mnohé z uvedených nových opatrení vrátane záväzných ustanovení proti zneužívaniu, nových požiadaviek na transparentnosť a spoločného zoznamu EÚ obsahujúceho nespolupracujúce jurisdikcie by takéto praktiky mali v budúcnosti obmedziť. Daňové rámce v EÚ aj medzinárodné daňové rámce však stále majú značné medzery, ktoré treba odstrániť, aby sa zabránilo cezhraničnému zneužívaniu daňového systému a nezákonným finančným činnostiam. Európsky parlament sa stotožňuje s týmto názorom a zriadil vyšetrovací výbor, ktorý sa má zaoberať prípadom „Panama papers“, čím by sa mali získať užitočné poznatky týkajúce sa reakcie EÚ na tieto odhalenia.

1. Posilniť prepojenie pravidiel boja proti praniu špinavých peňazí a pravidiel daňovej transparentnosti

Prípad „Panama papers“ potvrdil, že nedostatočná transparentnosť skutočného vlastníctva môže uľahčiť pranie špinavých peňazí, korupciu a daňové úniky. Reakcie na tieto problémy by sa preto mali navzájom dopĺňať a byť prepojené.

Komisia dnes navrhla zmeny štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí⁴ s osobitným cieľom posilniť obranné mechanizmy EÚ proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.⁵

Tieto zmeny zahŕňajú rozšírenie rozsahu informácií sprístupnených finančným spravodajským jednotkám, zavedenie požiadaviek na povinnú starostlivosť (*due diligence*) pri výmenách virtuálnych mien a posilnenie previerok a kontrol predplatených nástrojov.

Komisia takisto čoskoro po prvýkrát prijme zoznam EÚ obsahujúci vysoko rizikové tretie krajiny so strategickými nedostatkami v režimoch boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. K zmenám štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí patrí aj harmonizovaný zoznam opatrení povinnej starostlivosti, ktoré finančné inštitúcie musia vykonávať pri finančných tokoch z týchto krajín.

Niektoré navrhované zmeny priamo riešia medzery, na ktoré nedávno upozornili médiá a ktoré umožnili ukrývanie prostriedkov v zahraničí s cieľom vyhnúť sa zdaneniu.

Po prvé, v zmenenej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí bola znížená hranica pre vykazovanie skutočného vlastníctva pre pasívne podnikateľské subjekty. Tým sa zabezpečí, že tieto štruktúry budú podliehať väčšej transparentnosti a prísnejšej kontrole. Po druhé, v rámci svojich širších povinností v oblasti finančného výkazníctva na daňové účely budú finančné inštitúcie povinné systematicky uplatňovať aktuálne pravidlá

⁴ COM(2016) 450.

⁵ Pozri tiež akčný plán na posilnenie boja proti financovaniu terorizmu, COM(2016) 50.

povinej starostlivosti okrem všetkých nových klientov aj na existujúcich klientov. To umožní monitorovanie účtov, ktoré finančné inštitúcie nekontrolovali viac ako desať rokov a ktoré mohli byť využívané na nezákonné účely. Po tretie, boli objasnené požiadavky na registráciu skutočných vlastníkov správcovských spoločností, aby sa odstránili medzery v právnych predpisoch a nesúlad na vnútroštátnej úrovni. Po štvrté, zdokonalí sa prístup k informáciám o skutočnom vlastníctve: členské štáty budú mať na základe zmien smernice o práve obchodných spoločností povinnosť poskytovať verejný prístup k informáciám o spoločnostiach a obchodných zvereneckých fondoch (trustoch)⁶; v prípade ostatných zvereneckých fondov bude prístup k týmto informáciám umožnený tým, ktorí majú oprávnený záujem. To prispeje k boju proti zneužívaniu právnych subjektov a dojednaní.

Okrem týchto zmien štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí a smernice o práve obchodných spoločností Komisia navrhla aj doplňujúcu revíziu smernice o administratívnej spolupráci v oblasti daní⁷. Tým sa zabezpečí, že daňové orgány musia mať prístup k údajom poskytovaným podľa pravidiel EÚ v oblasti prania špinavých peňazí, najmä k informáciám o hlbkovom preverení klientov a informáciám z vnútroštátnych registrov skutočných vlastníkov, aby mohli vykonávať svoje úlohy, a to nielen v súvislosti s bojom proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Skutočnosť, že členské štáty majú v súčasnosti na výber, či tieto informácie daňovým orgánom sprístupnia, znižuje účinnosť daňových auditov. S prístupom k týmto informáciám budú môcť daňové orgány identifikovať osobu skrývajúcu sa za nepriehľadnou spoločnosťou, štruktúrou alebo subjektom a rýchlo reagovať na prípady daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam.

Kľúčovým prvkom na predchádzanie praniu špinavých peňazí, financovaniu terorizmu a trestnej činnosti vo všeobecnosti je účinný dohľad a presadzovanie predpisov. Je mimoriadne dôležité, aby členské štáty tento posilnený právny rámec transponovali a vykonávali v praxi.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby čo najskôr schválili navrhované zmeny štvrtej smernice o praní špinavých peňazí, s cieľom posilniť boj proti financovaniu terorizmu a odstrániť tým výrazné medzery, ktoré umožňujú osobám dopúšťajúcim sa daňových únikov vyhnúť sa odhaleniu, keď prevádzajú svoje prostriedky do zahraničia.

Európsky parlament a Rada by takisto mali urýchlene schváliť navrhovanú revíziu smernice o administratívnej spolupráci, ktorá posilňuje synergie medzi pravidlami EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí a pravidlami EÚ v oblasti daňovej transparentnosti. Tým sa zabezpečí, aby daňové úrady mali prístup k dôležitým informáciám na vnútroštátnej úrovni, čo im umožní zasiahnuť proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam prostredníctvom zahraničných fondov.

2. Zlepšiť výmenu informácií o skutočnom vlastníctve

Uvedené návrhy, ktoré umožnia daňovým orgánom prístup k lepším vnútroštátnym informáciám o skutočnom vlastníctve, podstatne zlepšia ich schopnosť zameriavať sa na

⁶ Zverenecké fondy (trusty), ktoré pozostávajú z majetku držaného osobou alebo v mene osoby, ktorej podnikanie sa týka alebo pozostáva z riadenia zvereneckých fondov a ktorá v rámci tohto podnikania koná ako správca zvereneckého fondu na účely dosiahnutia zisku, ako aj ďalšie typy právnych dojednaní, ktorých štruktúra alebo funkcie sú podobné takýmto zvereneckým fondom.

⁷ COM(2016) 452.

daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam. Účinný boj proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam si však bude vyžadovať ešte ďalšie kroky, najmä zaistenie toho, aby sa transparentnosť skutočného vlastníctva uplatňovala na cezhraničnej báze okamžite.

EÚ si už dlho uvedomuje význam administratívnej spolupráce medzi daňovými orgánmi v boji proti zneužívaniu daňového systému. Automatická výmena informácií medzi daňovými orgánmi je jedným z najúčinnějších nástrojov EÚ v tejto oblasti. Táto cezhraničná výmena informácií bola nedávno rozšírená tak, aby zahŕňala všetky finančné účty, záväzné daňové stanoviská a informácie o činnostiach nadnárodných spoločností na daňové účely.

Vzhľadom na situáciu, na ktorú prednedávnom upozornili médiá, prevláda silná tendencia ešte viac rozšíriť administratívnu spoluprácu medzi daňovými orgánmi tak, aby zahŕňala informácie o skutočnom vlastníctve, a to v rámci EÚ a aj na celosvetovej úrovni. Umožnenie priameho prístupu daňovým orgánom k podrobným informáciám ostatných členských štátov o skutočnom vlastníctve by výrazne zlepšilo ich schopnosť zamerať sa na riziko daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam.

Na úrovni EÚ všetky členské štáty EÚ súhlasili s účasťou na pilotnom projekte, ktorý sa začal v Spojenom kráľovstve, Nemecku, Španielsku, Taliansku a vo Francúzsku a ktorého účelom je výmena informácií o konečných skutočných vlastníkoch spoločností a zvereneckých fondov⁸. Išlo by o prirodzené rozšírenie ustanovení o transparentnosti, ktoré sú už zakotvené v právnych predpisoch EÚ, a dnes predložených návrhov, ktoré daňovým orgánom umožňujú úplný prístup k informáciám o skutočnom vlastníctve. Automatickú výmenu informácií o skutočnom vlastníctve by bolo potenciálne možné začleniť do záväzného rámca daňovej transparentnosti, ktorý sa už v EÚ uplatňuje.

Skupina G20 na medzinárodnej úrovni znovu zdôraznila, akú vysokú prioritu prikladá medzinárodnej finančnej transparentnosti. V apríli 2016 vyzvala OECD a FATF⁹, aby do októbra navrhli nový globálny štandard transparentnosti pre skutočné vlastníctvo. Komisia túto iniciatívu, ktorá by daňovým orgánom poskytla prístup k dôležitým informáciám na odhaľovanie zložitých a skrytých systémov daňových rajov na celom svete, vrelo víta. Komisia vypracovanie nového globálneho štandardu transparentnosti podporí v maximálnej možnej miere. Keď budú známe ďalšie podrobnosti o spôsobe, akým sa táto nová globálna iniciatíva bude vykonávať, Komisia uskutoční jej analýzu v súvislosti s možným prepojením registrov skutočného vlastníctva v členských štátoch.

Komisia začala hľadať najvhodnejší rámec, prostredníctvom ktorého by mohla byť automatická výmena informácií o skutočnom vlastníctve implementovaná na úrovni EÚ, s cieľom zabezpečiť, aby daňové orgány mali aktuálne a spoľahlivé informácie o spoločnostiach a zvereneckých fondoch v zahraničí, ktoré pre ne môžu byť potenciálne relevantné z daňového hľadiska

Komisia predloží členským štátom prvú analýzu tejto problematiky na jeseň a v závislosti od získanej spätnej väzby následne stanoví ďalšie vhodné kroky.

⁸ <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Taxation/Articles/G5-letter-to-G20-counterparts-regarding-action-on-beneficial-ownership.html>.

⁹ Finančná akčná skupina pre boj proti praniu špinavých peňazí.

3. Sprísnit' dohľad nad tými, čo umožňujú a podporujú agresívne daňové plánovanie

Do centra pozornosti sa vďaka nedávnym medializovaným odhaleniam dostala úloha určitých finančných sprostredkovateľov a poradcov, ktorí svojim klientom pomáhajú so skrývaním finančných prostriedkov v zahraničí. Aj keď niektoré komplexné transakcie a podnikové štruktúry môže mať úplne legitímne účely, iné činnosti v daňových rajoch môžu byť menej odôvodnené alebo dokonca nelegálne. Na úrovni EÚ sa už podnikli niektoré dôležité kroky, ktoré spoločnostiam i jednotlivcom bránia vo využívaní umelých alebo skrytých štruktúr v zahraničí s cieľom vyhnúť sa alebo uniknúť daňovým povinnostiam. K týmto krokom patria nové pravidlá transparentnosti pre finančné účty¹⁰, ustanovenia proti zneužívaniu v smernici o vyhýbaní sa daňovým povinnostiam¹¹, spoľahlivý regulačný rámec EÚ pre finančný sektor a navrhované zmeny štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí. Zdá sa však, že existujú silné dôvody zaviesť ďalšie opatrenia – buď prostredníctvom horizontálnych, alebo odvetvových ustanovení, ktoré sa osobitne zamerajú na tých, ktorí podporujú alebo umožňujú daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam. To by príslušným orgánom pomohlo odhaľovať a zastaviť takéto činnosti v počiatočnom štádiu a odstrániť medzery v právnych predpisoch, ktoré tieto činnosti umožňujú. Takýto postup by mal odradzujúci účinok na tých, ktorí aktívne podporujú a využívajú agresívne daňové plánovanie.

V projekte BEPS organizácie OECD (akcia 12) sa odporúča, aby krajiny od daňových poplatníkov a osôb podporujúcich systémy daňového plánovania (daňoví poradcovia, právni poradcovia, finančné inštitúcie atď.) vyžadovali zverejňovanie systémov agresívneho daňového plánovania, ktoré využívajú alebo podporujú. Niektoré členské štáty¹² už zaviedli povinnosť zverejňovať tieto systémy na vnútroštátnej úrovni, zatiaľ čo iné o jej zavedení práve uvažujú. Vzhľadom na cezhraničnú povahu agresívneho daňového plánovania je však snaha o vyriešenie tejto záležitosti na čisto vnútroštátnej úrovni účinná len čiastočne. V máji 2016 Rada vyzvala Komisiu, aby „zvážila legislatívne iniciatívy týkajúce sa pravidiel povinného zverejňovania inšpirované akciou 12 v rámci projektu BEPS organizácie OECD, aby sa zaviedli účinnejšie demotivačné faktory pre sprostredkovateľov, ktorí pomáhajú pri daňových únikoch alebo schémach na vyhýbanie sa plateniu daní“. To odráža opakovanú výzvu Európskeho parlamentu na zavedenie prísnejších opatrení proti tým, čo umožňujú a podporujú systémy vedúce k daňovým únikom.

Komisia preskúma najlepší spôsob, ako sprísnit' dohľad a zabezpečiť účinné demotivačné faktory pre tých, čo podporujú a umožňujú systémy agresívneho daňového plánovania¹³. To by mohlo zahŕňať napríklad zvýšenie transparentnosti takýchto systémov voči daňovým orgánom.

Komisia na tento účel začne na jeseň 2016 verejnú konzultáciu s cieľom získať spätnú väzbu, pokiaľ ide o najvhodnejší prístup.

¹⁰ COM(2013) 348.

¹¹ COM(2016) 26.

¹² Spojené kráľovstvo, Írsko a Portugalsko.

¹³ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/index_sk.htm.

Zároveň bude Komisia úzko spolupracovať s OECD a ďalšími medzinárodnými partnermi na možnom globálnom prístupe k väčšej transparentnosti činností poradcov nad rámec odporúčaní v projekte BEPS (akcia 12).

4. Presadzovať prísnejšie globálne štandardy dobrej správy v daňových záležitostiach

Opatrenia EÚ proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam sú nevyhnutnou súčasťou ochrany základov dane členských štátov, zabezpečujú rovnaké podmienky pre podniky a podporujú spravodlivejšie a konkurencieschopnejšie prostredie na jednotnom trhu. Vzhľadom na globálnu povahu zneužívania daňových systémov je však nevyhnutné konať proti nepriehľadným systémom a agresívnemu daňovému plánovaniu na medzinárodnej úrovni.

V tejto súvislosti EÚ plne podporuje snahy OECD o zabezpečenie celosvetového uplatňovania vyšších štandardov dobrej správy v daňových záležitostiach, a to prostredníctvom inkluzívneho rámca pre vykonávanie opatrení BEPS a úsilia Globálneho fóra zameraného na monitorovanie daňovej transparentnosti. EÚ prostredníctvom záväzných právnych predpisov urýchlene zaviedla nový globálny štandard pre automatickú výmenu informácií o finančných účtoch (spoločný štandard oznamovania), ako aj kľúčové opatrenia projektu BEPS. Je tak príkladom z hľadiska dobrej správy v daňových záležitostiach na medzinárodnej úrovni. Vysokou prioritou je teraz zabezpečenie toho, aby medzinárodní partneri EÚ takisto implementovali tieto vyššie štandardy dobrej správy v daňových záležitostiach. A EÚ musí zosilniť tlak na globálnych fórach – najmä v rámci skupiny G20 – na dosiahnutie tohto cieľa.

V januári 2016 Komisia predstavila vonkajšiu stratégiu pre účinné zdaňovanie¹⁴ s cieľom zabezpečiť ucelený prístup EÚ k podpore dobrej správy v daňových záležitostiach na celosvetovej úrovni. Komisia v rámci tejto stratégie určila niekoľko nástrojov na podporu dobrej správy na celosvetovej úrovni, napríklad aj prostredníctvom dohôd s tretími krajinami a prostredníctvom pomoci rozvojovým krajinám pri dodržiavaní štandardov dobrej správy v daňových záležitostiach. S cieľom vysporiadať sa s krajinami, ktoré odmietajú dodržiavať štandardy dobrej správy v daňových záležitostiach, Komisia navrhla vytvorenie nového zoznamu EÚ. Tento postup odráža žiadosti Európskeho parlamentu¹⁵, aby sa vytvoril zoznam EÚ obsahujúci nespokupujúce daňové jurisdikcie. Spoločný zoznam EÚ bude založený na jasných, objektívnych a medzinárodne odôvodniteľných kritériách, rozsiahlom procese overovania a otvorenom dialógu s príslušnými tretími krajinami. Ministri financií členských štátov EÚ vytvorenie tohto zoznamu schválili na zasadnutí Rady ECOFIN v máji 2016 a žiadali, aby bol prvý zoznam EÚ pripravený v roku 2017. Okrem toho požiadali skupinu pre kódex správania pri zdaňovaní podnikov, aby zvažila vhodné protipatrenia, ktoré tento zoznam doplnia.

Spoločný zoznam EÚ by mal slúžiť ako dôležitý odradzujúci nástroj a má byť zameraný na krajiny, ktoré sa odmietnu pripojiť ku globálnemu prechodu k spravodlivejšiemu a transparentnejšiemu zdaňovaniu. Význam vytvorenia nového zoznamu EÚ zvyšuje aj nedávna výzva skupiny G20 na vypracovanie medzinárodného zoznamu nespokupujúcich jurisdikcií. Spoločný zoznam EÚ môže slúžiť ako vzor pre budúci medzinárodný zoznam, pretože bude vychádzať z medzinárodne dohodnutých noriem.

¹⁴ COM(2016) 24.

¹⁵ Správy výboru TAXE 1 a 2: <http://www.europarl.europa.eu/committees/sk/taxe/work-in-progress.html>.

Na rýchle vypracovanie zoznamu EÚ Komisia práve dokončuje predbežné posúdenie všetkých tretích krajín, aby zistila, aké riziko môžu predstavovať z hľadiska narušania základov dane členských štátov. Výsledky tejto analýzy predloží skupine pre kódex správania pri zdaňovaní podnikov pred začiatkom leta. Členské štáty tak budú môcť rýchlo určiť, ktoré tretie krajiny chcú dôkladnejšie preveriť z hľadiska dobrej správy v daňových záležitostiach, a začať dialóg s vybranými jurisdikciami pred koncom roka 2016.

Komisia bude rovnako úzko spolupracovať s OECD na vytvorení ambiciózneho a účinného medzinárodného zoznamu nespolpracujúcich jurisdikcií.

5. Zlepšiť ochranu oznamovateľov

V posledných rokoch sa dosiahol politický konsenzus v boji proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam v Európe, čím sa umožnilo zavedenie dôležitých opatrení na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ. Nedávne prominentné prípady vyhýbania sa daňovým povinnostiam zo strany právnických osôb a daňových únikov fyzických osôb, na ktoré upozornili oznamovatelia, zvýšili potrebu účinných opatrení na ochranu oznamovateľov. Ochrana tých, ktorí ohlasujú udalosti alebo zverejňujú informácie o konaniach alebo zanedbaniach, ktoré predstavujú vážne ohrozenie alebo poškodenie verejného záujmu, nielenže uľahčuje zamestnancom tieto informácie odovzdať, ale má tiež potenciál výrazne prispieť k úspešnejšiemu odhaľovaniu podvodov a daňových únikov, ktoré európske daňové orgány oberajú o oprávnené daňové príjmy. Európsky parlament a mnoho zainteresovaných strán preto požadujú lepšiu ochranu oznamovateľov.

Ochrana oznamovateľov je nevyhnutná vzhľadom na to, že inštitucionálne postupy vyvodzovania zodpovednosti závisia od odkrytia informácií, aby sa zistilo možné protiprávne konanie. Ochrana oznamovateľov vo verejnom a v súkromnom sektore prispieva k riešeniu chýb a nezrovnalostí vrátane cezhraničnej korupcie v súvislosti s vnútroštátnymi alebo úniijnými finančnými záujmami. Aj z hľadiska fungovania jednotného trhu a sociálnej zodpovednosti podnikov môže takýto postup pomôcť s postihovaním spoločností a ochranou spoločenských záujmov, čo má potenciál zvýšiť dôveru na trhu a tým prilákať potenciálnych investorov a obchodných partnerov.

Komisia plne podporuje ochranu oznamovateľov pred odvetnými opatreniami. Komisia podnikla kroky na ochranu oznamovateľov v odvetvových právnych predpisoch EÚ, ako aj v rámci inštitúcií EÚ. Členské štáty napríklad majú povinnosť zaviesť účinné a spoľahlivé mechanizmy, ktoré budú podnecovať k ohlasovaniu potenciálnych alebo skutočných porušení pravidiel boja proti praniu špinavých peňazí príslušným orgánom. Finančné inštitúcie a iné povinné subjekty musia zaviesť postupy pre zamestnancov alebo osoby v porovnateľnom postavení, ktoré ohlásia porušenia týchto pravidiel. Podobné požiadavky platia v prípade právnických firiem a audítorských spoločností a v iných oblastiach práva EÚ, ako je napr. zneužívanie trhu a kolektívne investovanie do prevoditeľných cenných papierov. Právne predpisy EÚ týkajúce sa obchodného tajomstva stanovujú rámec, v ktorom je dôležitosť profesijného správania a dôvernosc obchodných informácií vyvážená účinnou ochranou oznamovateľov.

Pokiaľ v právnych predpisoch EÚ neexistujú žiadne osobitné ustanovenia na ochranu oznamovateľov, platia vnútroštátne právne predpisy. Do tejto kategórie patrí napríklad dodržiavanie daňových predpisov, ktoré v súčasnosti nie je zahrnuté v ustanoveniach EÚ na ochranu oznamovateľov.

Komisia bude naďalej monitorovať ustanovenia členských štátov týkajúce sa oznamovateľov, vykonávať analýzu a deliť sa o osvedčené postupy s cieľom podporiť väčšiu ochranu na vnútroštátnej úrovni. Zároveň posúdi priestor na ďalšie opatrenia na úrovni EÚ.

S cieľom posilniť ochranu oznamovateľov Komisia posudzuje priestor na horizontálne alebo ďalšie odvetvové opatrenia na úrovni EÚ, pričom rešpektuje zásadu subsidiarity.

Záver

V posledných rokoch sa na úrovni EÚ dosiahol značný pokrok v boji proti daňovým únikom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, podvodom a korupcii. Komisia predložila návrhy s cieľom zlepšiť daňovú transparentnosť, výrazne obmedziť príležitosti na agresívne daňové plánovanie a na celosvetovej úrovni podporiť dobrú správu v daňových záležitostiach. Keď budú úplne implementované, natrvalo zmenia daňové prostredie v Európe – stane sa spravodlivejším, otvorenejším a efektívnejším pre občanov, podniky aj členské štáty na jednotnom trhu.

Boj za spravodlivejší a transparentnejší daňový systém však musí byť trvalý a musí byť schopný rýchlo reagovať na nové okolnosti a udalosti. Praktiky, na ktoré nedávno upozornili médiá, nútia EÚ, aby ďalej zdokonaľovala svoju vnútornú koordináciu v boji proti zneužívaniu daňových systémov a aby úzko spolupracovala s medzinárodnými partnermi – najmä so skupinou G20 a s organizáciou OECD – na ambicióznom globálnom programe proti finančnej trestnej činnosti.

Opatrenia uvedené v tomto oznámení môžu významne prispieť k zabráneniu nepriehľadným a niekedy aj nezákonným systémom, na ktoré nedávno upozornili médiá. Dôsledné a účinné opatrenia v týchto oblastiach by EÚ umožnili udržať si postavenie na čele dobrej správy v daňových záležitostiach v celosvetovom meradle a podnietiť medzinárodných partnerov, aby nasledovali jej príklad. Tým sa zvýši spravodlivosť a podporí vytváranie pracovných miest, rast a investície v Európe.